

Олег Посикалюк

кандидат юридичних наук, доцент,
старший науковий співробітник лабораторії адаптації
національного законодавства України до права ЄС
відділу міжнародного приватного права
та правових проблем євроінтеграції
Науково-дослідного інституту
приватного права і підприємництва
імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України,
перший заступник головного редактора
юридичного журналу “Право України”
(Київ, Україна)
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8841-8481>
oleg.posykaliuk@gmail.com

DOI: 10.33498/Юшн-2022-06-139

УДК 347.1

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ: ПОШУК ПРАВОВИХ КОНСТРУКЦІЙ ВВЕДЕННЯ У ЦИВІЛЬНИЙ ОБІГ

АНОТАЦІЯ. Попри те що технології штучного інтелекту, принаймні як особливого типу програмного забезпечення, вже стали реальністю повсякденного життя, у цивільному праві досі відсутні норми, які б регулювали особливості використання штучного інтелекту в цивільному обігу. Значна частина наукових досліджень присвячена переважно теоретичним питанням, таким як визначення правової природи штучного інтелекту. Однак є й інший підхід – пошук серед існуючого цивільного права норм, які можуть бути використані в процесі правозастосування для усунення вказаних вище прогалин.

Метою статті є аналіз існуючих у межах цивільного права правових конструкцій, які можуть опосередковувати введення штучного інтелекту в цивільний обіг.

З'ясовано, що до відносин зі штучним інтелектом може бути застосований за аналогією закону цивільно-правовий режим тварин, однак в обмеженому колі правовідносин, а саме застосування за аналогією правил деліктної відповідальності за шкоду, заподіяну твариною, до випадків, коли шкоду заподіяно внаслідок використання штучного інтелекту.

Встановлено, що до відносин щодо відшкодування шкоди, заподіяної штучним інтелектом, може бути застосовано правила відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки, якщо пристрій (механізм), наділений системою штучного інтелекту, відповідає ознакам джерела підвищеної небезпеки (наприклад, автомобіль з автономним керуванням).

Окреслено категорії договорів щодо створення штучного інтелекту та загальні межі використання договору як регулятора відносин щодо штучного інтелекту.

Піддано критиці пропозиція використати вже існуючу конструкцію товариства з обмеженою відповідальністю як “оболонку” для штучного інтелекту.

Проаналізовані в цій статті правові конструкції в межах існуючого права, які можуть бути використані для усунення прогалин цивільного права з метою введення штучного інтелекту в цивільний обіг, не вичерпують усі можливі випадки. Крім того, у міру впровадження технологій штучного інтелекту в цивільний обіг, перелік

© Олег Посикалюк, 2022

таких конструкцій буде невинно зростати. Це ймовірно спричинить необхідність пошуку загальних підходів цивільно-правового регулювання відносин щодо штучного інтелекту.

Ключові слова: штучний інтелект; цивільно-правовий режим тварин; джерело підвищеної небезпеки; товариство без учасників; договір про розробку штучного інтелекту.

Попри те що технології штучного інтелекту, принаймні як особливого типу програмного забезпечення, вже стали реальністю повсякденного життя, у цивільному праві доки відсутні норми, які б регулювали особливості використання штучного інтелекту в цивільному обігу. Значна частина наукових досліджень присвячена переважно теоретичним питанням, таким як визначення правової природи штучного інтелекту. Однак є й інший підхід – пошук серед існуючого цивільного права норм, які можуть бути використані в процесі правозастосування для усунення вказаних вище прогалин.

Метою дослідження є аналіз існуючих у межах цивільного права правових конструкцій, які можуть опосередковувати введення штучного інтелекту в цивільний обіг.

Штучний інтелект і цивільно-правовий режим тварини

Цивільно-правовий режим тварин, напевно, є найпершою асоціацією, яка може виникнути при пошуку відповіді на прийнятний механізм правового регулювання відносин зі штучним інтелектом. Цікаво, що порівняння штучного інтелекту та тварин характерно не тільки для правників, а й для фахівців зі штучного інтелекту. Наприклад, Й. Бенжіо, один із провідних міжнародних експертів із машинного навчання, неодноразово заявляв, що більшість пристроїв із підтримкою штучного інтелекту можна порівняти з інтелектом жаби. Натомість такі піонери ІТ, як Б. Гейтс, І. Маск і С. Возняк, схильні вважати, що метафора “штучний інтелект – тварина” може виявитися недовговічною, оскільки штучний інтелект стає дедалі потужнішим і, зрештою, може досягти рівня здібностей або свідомості, рівних людині¹.

Порівняння штучного інтелекту та тварини обумовлено тими рисами штучного інтелекту, які роблять його більш схожим із точки зору права на тварину, ніж, до прикладу, на річ чи інші існуючі об'єкти цивільних відносин. До таких рис можна віднести: 1) штучний інтелект інтерактивний, оскільки певним чином сприймає оточення та реагує на зовнішні подразники, змінюючи свої характеристики або внутрішні стани; 2) штучний інтелект автономний, оскільки може змінювати свій внут-

¹ Iria Giuffrida, Fredric Lederer, Nicolas Vermerys, ‘A Legal Perspective on the Trials and Tribulations of AI: How Artificial Intelligence, the Internet of Things, Smart Contracts, and Other Technologies Will Affect the Law’ [2018] 68 (3) Case W. Rsrv. L. Rev. 767–8.

рішній стан або характеристики без зовнішніх стимулів, таким чином здійснюючи контроль над своїми діями без прямого втручання людини; 3) штучний інтелект здатний до адаптації, оскільки може удосконалювати правила, за допомогою яких змінюються його характеристики чи внутрішні стани².

При цьому неможливо заперечувати наявність юридично важливих відмінностей між штучним інтелектом і тваринами. У літературі стверджується, що немає підстав ототожнювати штучний інтелект і тварину, оскільки діяльність штучного інтелекту базується на алгоритмічному процесі, подібному до раціонального людського мислення, і лише частково подібному до інстинктів і почуттів, як у тварин. Крім того, припускається, що штучний інтелект зможе розуміти наслідки своїх дій і відрізнити себе від тварин³.

Сказане дає можливість погодитися з Є. Мічурінім, який вказує на 'користь аналогії штучного інтелекту з твариною, що має у певних випадках застосовуватися у цивільному праві' (курсив наш – О. П.)⁴. У контексті нашого дослідження можемо стверджувати, що до відносин зі штучним інтелектом може бути застосований за аналогією закону цивільно-правовий режим тварин, однак в обмеженому колі правовідносин.

Насамперед сумнівним є застосування до штучного інтелекту за аналогією речово-правового режиму тварин. Так, відповідно до Цивільного кодексу України (далі – ЦК України)⁵ тварини не відносяться до речей, натомість визнаються особливим об'єктом цивільних прав. Водночас на них поширюється правовий режим речі, крім випадків, встановлених законом (ч. 1 ст. 180). І такий підхід не є чимось унікальним, наприклад, подібне трактування правової природи тварин міститься у ст. 90а Цивільному кодексі Німеччини⁶. Але до штучного інтелекту така правова фікція, як визнання його річчю, навряд чи допустима. Пояснюється це тим, що штучний інтелект є не "предметом матеріального світу", а розуміється як програмне забезпечення, яке: 1) створене за допомогою певних прийомів та підходів, таких як машинне навчання, логічне програмування, Баєсова оцінка тощо; 2) можуть для певного набору цілей, визначених людиною, генерувати такі результати, як контент, прогнози, рекомендації чи рішення, впливаючи на середовище, з яким вони взаємодіють⁷.

² Ugo Pagallo, *The Laws of Robots. Crimes, Contracts, and Torts* (Springer 2013) 38.

³ Paulius Cerka, Jurgita Grigiene, Gintare Sirbikyte, 'Liability for damages caused by artificial intelligence' (2015) 31 *Computer Law & Security Review* 386.

⁴ Є Мічурін, 'Правова природа штучного інтелекту' (2020) 5 *Форум права* 71.

⁵ Цивільний кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 р. № 435-IV <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>> (дата звернення: 01.07.2022).

⁶ Bürgerliches Gesetzbuch (BGB) <https://www.gesetze-im-internet.de/bgb/_90a.html> (accessed: 01.07.2022).

⁷ See art. 3(1) Artificial Intelligence Act: Proposal for a Regulation of The European Parliament and of The Council Laying Down Harmonised Rules on Artificial Intelligence (Artificial Intelligence Act) and

Так само немає підстав для застосування до штучного інтелекту за аналогією правового режиму тварини в частині захисту від страждань і загибелі унаслідок жорстокого поводження з ними, захисту їх природних прав, передбачених Законом України “Про захист тварин від жорстокого поводження”⁸. Оскільки штучний інтелект не є “біологічним об’єктом” та не здатний відчувати болю, страждань і страху.

Натомість нині аналогічно вирішуються питання щодо суб’єктів прав інтелектуальної власності на твори, “створені” твариною, та твори, створені за допомогою штучного інтелекту. Натепер тварини все частіше залучаються до творчої діяльності (наприклад, малювання дельфінами картин). Проте навіть у задекларованому аспекті тварина не може виступати суб’єктом права, оскільки ключовим аспектом має бути усвідомленість вчинення дії, адже тварина, малюючи картину, здійснює подібні дії не систематично, тобто завдяки процесу дресирування⁹. Аналогічно чинне законодавство не допускає оформлення права інтелектуальної власності на штучний інтелект без імені, адреси та правоздатності. Підтвердження цього вже надає і судова практика деяких країн¹⁰.

Перспективним є застосування за аналогією правил деліктної відповідальності за шкоду, заподіяну твариною, до випадків, коли шкоду заподіяно внаслідок використання штучного інтелекту. Однак при цьому слід розмежовувати два випадки: 1) коли утримання тварин буде вважатися джерелом підвищеної небезпеки, до яких відносять диких звірів, службових собак та собак бійцівських порід тощо; 2) коли утримання тварин не буде становити підвищеної небезпеки. Тоді як у першому випадку буде мати місце окремий (спеціальний) делікт, який ми розглянемо нижче, то в другому – загальний (генеральний) делікт, а отже, будуть підлягати застосуванню загальні положення про відшкодування за завдану шкоду.

Штучний інтелект і джерело підвищеної небезпеки

Питання деліктної відповідальності за шкоду, завдану штучним інтелектом, і можливість віднесення штучного інтелекту (його використання у відповідних пристроях) до джерел підвищеної небезпеки належить до одних із найбільш обговорюваних у наукових працях, як вітчизняних¹¹,

Amending Certain Union Legislative Acts COM/2021/206 final <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52021PC0206>> (accessed: 01.07.2022).

⁸ Про захист тварин від жорстокого поводження: Закон України від 21 лютого 2006 р. № 3447-IV <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3447-15#Text>> (дата звернення: 01.07.2022).

⁹ Дмитро Луц, ‘Тварини як об’єкт цивільних правовідносин’ (дис канд юрид наук, 2015) 160.

¹⁰ Див., наприклад: Commissioner of Patents v Thaler [2022] FCAFC 62 <<https://www.judgments.fedcourt.gov.au/judgments/Judgments/fca/full/2022/2022fcafc0062>> (accessed: 01.07.2022).

¹¹ Д Колодін, Д Багайлюк, ‘Щодо питання цивільно-правової відповідальності за шкоду, завдану роботизованими механізмами зі штучним інтелектом (роботами)’ (2018) 33 Часопис цивілістики 87–91; О Кохановська, ‘Цивільно-правова відповідальність суб’єктів інформаційних відносин за умов подальшого розвитку автономних роботів і штучного інтелекту’ в Р Майданик (відп ред), *Модернізація*

так і зарубіжних¹². Так само це питання стало одним із ключових у Резолюції 2015/2103 (INL) Європейського парламенту від 16 лютого 2017 р. з рекомендаціями Європейської комісії щодо цивільно-правового регулювання робототехніки. У ній, зокрема, зазначено:

<...> враховуючи, що відповідно до чинної правової бази роботи не можуть нести відповідальність самі по собі за дії чи бездіяльність, які завдають шкоди третім особам; враховуючи, що існуючі правила щодо відповідальності охоплюють випадки, коли причину дій або бездіяльності робота можна простежити до конкретного суб'єкта, такого як виробник, оператор, власник або користувач, і коли цей суб'єкт міг передбачити та уникнути поведінки роботи, яка спричинила шкоду; оскільки, крім того, виробники, оператори, власники або користувачі можуть нести сувору відповідальність (*незалежно від наявності вини – О. П.*) за дії чи бездіяльність робота;

враховуючи, що відповідно до чинної законодавчої бази щодо відповідальності за продукт (*відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товарів, робіт (послуг) – О. П.*) – коли виробник продукту несе відповідальність за несправність – і правил, що регулюють відповідальність за діяння, що заподіяли шкоду, – коли користувач продукту несе відповідальність за поведінку, яка призводить до шкоди – застосовуються до шкоди, завданої роботами або штучним інтелектом;

тоді як у сценарії, коли робот може приймати автономні рішення, традиційних правил буде недостатньо для виникнення юридичної відповідальності за шкоду, заподіяну роботом, оскільки вони не дадуть можливості ідентифікувати особу, відповідальну за компенсацію шкоди, і вимагати від цієї особи відшкодувати завдану нею шкоду¹³.

Таким чином відносини щодо відшкодування шкоди, заподіяної штучним інтелектом, можуть передбачати принаймні три випадки. Перший – застосування правил відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки. Для цього необхідно, щоб пристрій (механізм), наділений системою штучного інтелекту, відповідав ознакам джерела підвищеної небезпеки (наприклад, автомобіль з автономним керуванням). Другий – застосування правил відшкодування шкоди, завданої

цивільно-правової відповідальності. Матвеевські цивілістичні читання. Матеріали міжн. наук.-практ. конф. (2019) 94; К Некіт, 'Щодо можливості самостійної майнової відповідальності роботів (штучного інтелекту)' в Р Майданик (відп ред), Модернізація цивільно-правової відповідальності. Матвеевські цивілістичні читання. Матеріали міжн. наук.-практ. конф. (2019) 189 та інші.

¹² Cerka, Grigiene, Sirbikyte (n 3) 386; Stefan Koos, 'Artificial Intelligence as Disruption Factor in the Civil Law: Impact of the use of Artificial Intelligence in Liability, Contracting, Competition Law and Consumer Protection with Particular Reference to the German and Indonesian Legal Situation' [2021] 36 (1) Yuridika 243–4; Pagallo (n 2) etc.

¹³ European Parliament resolution of 16 February 2017 with recommendations to the Commission on Civil Law Rules on Robotics (2015/2103(INL)) <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52017IP0051>> (accessed: 01.07.2022).

внаслідок дефекту в продукції¹⁴. Це допускається за умови, коли пристрій (механізм), наділений системою штучного інтелекту, може бути кваліфікований як продукція, що має дефект, тобто коли він не відповідає рівню безпеки, на яку споживач або користувач має право розраховувати, беручи до уваги всі обставини. Розмежування перших двох випадків здійснюється за таким правилом: володілець штучного інтелекту буде відповідати за шкоду, спричинену джерелом підвищеної небезпеки, якщо його дії порушують рекомендації виробника штучного інтелекту; виробник штучного інтелекту буде відповідати, якщо до спричинення шкоди призвів дефект (налаштування) штучного інтелекту, або він не попередив в інструкції з використання штучного інтелекту про потенційні його небезпечні властивості¹⁵. Третій – застосування правил загального (генерального) делікту, що буде потребувати встановлення повного складу цивільного правопорушення, тоді як перші два допускають відповідальність незалежно від вини. Очевидно, що на практиці будуть виникати труднощі встановлення конкретної особи, відповідальної за шкоду, заподіяну штучним інтелектом, та причинно-наслідковий зв'язок між її поведінкою і заподіяною шкодою.

Штучний інтелект і договір

З огляду на диспозитивність методу приватноправового регулювання та свободи договору як одного з принципів цивільного права, нині договір є однією з найбільш застосованих конструкцій, які опосередковують введення штучного інтелекту в цивільний обіг. Насамперед йдеться про договори щодо створення та використання програмного забезпечення на основі штучного інтелекту.

Нині такі договори є непоіменованими в цивільному праві, але на основі “Керівництва з контрактів щодо використання штучного інтелекту та даних”¹⁶, оприлюднених у червні 2018 р. Міністерством економіки, торгівлі та промисловості Японії можна виділити такі категорії договорів щодо створення штучного інтелекту: 1) договори, що передбачають створення лише навченої моделі (наприклад, страхова компанія від нещасних випадків просить компанію з аналізу даних проаналізувати дані третьої компанії); 2) договори, що передбачають розробку систем, які включають навчені моделі (наприклад, торгова компанія надає навчальний набір даних, а компанія з розробки машинного навчання розробляє систему, що включає навчену модель, використовуючи цей набір навчальних даних, і передає цю систему торговій компанії); 3) договори, що передбачають

¹⁴ Про відповідальність за шкоду, завдану внаслідок дефекту в продукції: Закон України від 19 травня 2011 р. № 3390-VI <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3390-17#Text>> (дата звернення: 01.07.2022).

¹⁵ Більш детально див.: Мічурін (н 4) 71.

¹⁶ Contract Guidelines on Utilization of AI and Data. June 2018. Ministry of Economy, Trade and Industry <https://www.meti.go.jp/english/press/2019/0404_001.html> (accessed: 09.10.2021).

субпідряди для створення навчених моделей (наприклад, компанія, яка спеціалізується на системній інтеграції, приймає доручення від логістичної компанії (кінцевого користувача) щодо розробки системи, яка автоматично розраховує вантажні навантаження, розробляє за цим дорученням систему, що включає навчену модель, створену субпостачальником, і надає цю систему кінцевому користувачеві).

Такі договори можуть охоплювати різні стадії розробки штучного інтелекту (угода про нерозголошення, угода про тестування операцій та угода про розробку програмного забезпечення). У змісті вказаних договорів можуть міститися низка положень щодо: захисту та обробки даних, наданих замовником; узгодження інтересів між контрагентами шляхом встановлення детальних умов використання похідних продуктів; звільнення розробника від обов'язку завершити розробку штучного інтелекту або будь-яких гарантій щодо досягнення ним кінцевого результату тощо.

Однак договір також не може бути універсальним регулятором відносин щодо штучного інтелекту. По-перше, сам принцип свободи договору має певні межі, наприклад у випадках, які стосуються захисту прав споживачів (ч. 2 ст. 627 ЦК України). По-друге, договір регулює відносини лише між сторонами та не може створювати обов'язків для третіх осіб, і лише у випадках, встановлених договором, може породжувати для третьої особи права (ч. 1 ст. 511 ЦК України).

Штучний інтелект і господарське товариство

Серед дослідників правової природи штучного інтелекту є досить поширеною концепція надання йому ознак цивільної правосуб'єктності, зокрема й через прирівнювання його до правового статусу юридичної особи¹⁷. Натомість Ш. Байєрн описав зовсім інший підхід – використати вже існуючу конструкцію господарського товариства (на прикладі товариства з обмеженою відповідальністю (далі – ТОВ)) як “оболонку” для штучного інтелекту, що дасть можливість досягти його фактичної участі в цивільних правовідносинах як окремого суб'єкта¹⁸. Для цього пропонується наступний механізм відповідно до положень модельного закону США про товариства з обмеженою відповідальністю (*Uniform Limited Liability Company Act*¹⁹):

¹⁷ Більш детально див.: О Посикалюк, ‘Правова природа штучного інтелекту: між “об’єктом” і “суб’єктом”’ (2022) 3 Право України 116–23.

¹⁸ Shawn Bayern, ‘The implications of modern business-entity law for the regulation of autonomous systems’ (2015) 93 Stan. Tech. L. Rev. 93–112.

¹⁹ Uniform Limited Liability Company Act (Last Amended 2013), Drafted by the National Conference of Commissioners on Uniform State Laws <<https://www.uniformlaws.org/HigherLogic/System/DownloadDocumentFile.ashx?DocumentFileKey=2732c568-34c1-52ff-85ad-d3451409a3ae&forceDialog=0>> (accessed: 01.07.2022).

1) фізична особа створює ТОВ, яким керує учасник (*member-managed LLC*), подаючи відповідні документи для державної реєстрації; 2) фізична особа (разом, можливо, з ТОВ, яке контролюється одноосібним учасником) укладає договір про управління (*operating agreement*), який регулює діяльність ТОВ; 3) договір про управління вказує, що ТОВ вживатиме заходів, визначених автономною системою (*штучним інтелектом*), із зазначенням положень або умов, відповідних для досягнення юридичних цілей автономної системи; 4) єдиний учасник виходить з ТОВ, залишаючи ТОВ без жодного члена²⁰.

Результатом є потенційно безстрокове ТОВ, яке не потребує постійного втручання будь-якої іншої особи. Хоча вказаний модельний закон передбачає, що ТОВ без членів зрештою матиме нового члена, він чітко надає розробнику договору про управління право на власний розсуд визначати період, протягом якого організація може не мати учасників. Під час цього періоду товариство керується лише договором, а не голосуванням учасників. Згідно з пропозицією Ш. Байерна, штучний інтелект не прирівнюється до суб'єктів права та не має жодної безпосередньої правосуб'єктності де-юре. Він може просто управляти юридичною особою для досягнення довільних законних цілей²¹.

Така ідея, попри свою оригінальність, видається мало практичною, оскільки далеко не кожен правопорядок буде допускати навіть імовірну можливість її реалізації. По-перше, навіть згаданий модельний закон США про товариства з обмеженою відповідальністю був затверджений лише 20 штатами²². В інших країнах також допускається, у передбачених законом випадках, можливість існування господарського товариства без учасників (наприклад, *Kein-Mann-GmbH* у Німеччині²³), але очевидно така ситуація не може існувати безстроково та повинна закінчитися або появою нового учасника, або припиненням товариства. По-друге, навіть, якщо допустити створення такого ТОВ, воно очевидно буде мати складнощі щодо визнання свого статусу юридичної особи в іноземній державі через застосування застереження про публічний порядок²⁴.

Висновки. Проаналізовані в цій статті правові конструкції в межах існуючого права, які можуть бути використанні для усунення прогалин цивільного права з метою введення штучного інтелекту в цивільний обіг, не вичерпують усі можливі випадки. Крім того, у міру впровадження технологій штучного інтелекту в цивільний обіг, перелік таких конструкцій

²⁰ Bayern (n 18) 101.

²¹ Ibid 102.

²² Fact Sheet: Uniform Limited Liability Company Act <<https://www.uniformlaws.org/HigherLogic/System/DownloadDocumentFile.ashx?DocumentFileKey=d4f82a69-593b-0a8e-2513-1fc79719dc56&forceDialog=0>> (accessed: 01.07.2022).

²³ Я Марушак, 'Товариства в Європейському Союзі: права та обов'язки їх учасників' (2017) 6 Підприємство, господарство і право 45.

²⁴ Koos (n 12) 243–4.

буде невпинно зростати. Що ймовірно спричинить необхідність пошуку загальних підходів цивільно-правового регулювання відносин щодо штучного інтелекту.

REFERENCES

Bibliography

Authored books

1. Ugo P, *The Laws of Robots. Crimes, Contracts, and Torts* (Springer 2013) (in English).

Journal articles

2. Bayern S, 'The implications of modern business-entity law for the regulation of autonomous systems' (2015) 93 *Stan. Tech. L. Rev.* 93–112 (in English).
3. Cerka P, Grigiene Jurgita, Sirbikyte Gintare, 'Liability for damages caused by artificial intelligence' (2015) 31 *Computer Law & Security Review* 386 (in English).
4. Giuffrida I, Lederer F, Vermerys N, 'A Legal Perspective on the Trials and Tribulations of AI: How Artificial Intelligence, the Internet of Things, Smart Contracts, and Other Technologies Will Affect the Law' [2018] 68 (3) *Case W. Rsr. L. Rev.* 767–8 (in English).
5. Koos S, 'Artificial Intelligence as Disruption Factor in the Civil Law: Impact of the use of Artificial Intelligence in Liability, Contracting, Competition Law and Consumer Protection with Particular Reference to the German and Indonesian Legal Situation' [2021] 36 (1) *Yuridika* 243–4 (in English).
6. Kolodin D, Batailiuk D, 'Shchodo pytannia tsyvilno-pravovoi vidpovidalnosti za shkodu, zavdanu robotyzovanyimi mekhanizmamy zi shtuchnym intelektom (robotamy)' (2018) 33 *Chasopys tsyvilistyky* 87–91 (in Ukrainian).
7. Marushchak Ya, 'Tovarystva v Yevropeiskomu Soiuzi: prava ta obov'iazky yikh uchashnykiv' (2017) 6 *Pidpriemnytstvo, gospodarstvo i pravo* 45 (in Ukrainian).
8. Michurin Ye, 'Pravova pryroda shtuchnoho intelektu' (2020) 5 *Forum prava* 71 (in Ukrainian).
9. Posykaliuk O, 'Pravova pryroda shtuchnoho intelektu: mizh "ob'iektom" i "sub'iektom"' (2022) 3 *Pravo Ukrainy* 116–23 (in Ukrainian).

Conference papers

10. Kokhanovska O, 'Tsyvilno-pravova vidpovidalnist sub'iektiv informatsiinykh vidnosyn za umov podalshoho rozvytku avtonomnykh robotiv i shtuchnoho intelektu' v R Maidanyk (vidp red), *Modernizatsiia tsyvilno-pravovoi vidpovidalnosti. Matvieievski tsyvilistychni chytannia. Materialy mizhn. nauk.-prakt. konf.* (2019) (in Ukrainian).
11. Nekt K, 'Shchodo mozhlivosti samostiinoi mainovoi vidpovidalnosti robotiv (shtuchnoho intelektu)' v R Maidanyk (vidp red), *Modernizatsiia tsyvilno-pravovoi vidpovidalnosti. Matvieievski tsyvilistychni chytannia. Materialy mizhn. nauk.-prakt. konf.* (2019) (in Ukrainian).

Theses

12. Luts D, 'Tvaryny yak ob'iekt tsyvilnykh pravovidnosyn' (dys kand yuryd nauk, 2015) (in Ukrainian).

RELATIONS ON USE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE
LEGAL REGULATION:
PROSPECTS FROM THE COMPARATIVE LAW POINT OF VIEW

ABSTRACT. Despite the fact that artificial intelligence technologies, at least as a special type of software, have already become a reality of everyday life, there are still no norms in civil law that would regulate the specifics of the use of artificial intelligence in civil circulation. A significant part of scientific research is devoted mainly to theoretical issues, such as determining the legal nature of artificial intelligence. However, there is another approach – searching among the existing civil law for norms that can be used for the law enforcement to eliminate the gaps indicated above.

The purpose of the article is to analyze existing legal categories within civil law that can mediate the introduction of artificial intelligence into civil circulation.

It was found that the legal regime of animals in civil law can be applied by analogy to relations with artificial intelligence, but in a limited circle of legal relations, namely the application by analogy of the rules of tort liability for damage caused by an animal to cases where the damage was caused as a result of the use artificial intelligence.

It was determined that the rules of compensation for damage caused by a source of increased danger may be applied to relations regarding the compensation for damage caused by artificial intelligence, if the device (mechanism) equipped with an artificial intelligence system corresponds to the characteristics of the source of increased danger (for example, a self-driving car).

The categories of contracts for the development of artificial intelligence and the general limits of using the contract as a regulator of relations regarding artificial intelligence are outlined.

The proposal to use the already existing form of a limited liability company as a “shell” for artificial intelligence has been criticized.

The legal categories analyzed in this article within the framework of existing law, which can be used to eliminate gaps in civil law with the aim of introducing artificial intelligence into civil circulation, do not exhaust all possible cases. Moreover, as artificial intelligence technologies are introduced into civilian use, the list of such categories will grow steadily. That will probably cause the need to find general approaches for civil law regulation of relations with artificial intelligence.

KEYWORDS: Artificial Intelligence; legal regime of animals under civil law; a source of increased danger; memberless company; contract for the development of AI.